

Fremstillingsprisen på mælk er præget af de stigende omkostninger til især foder og energi. Foto: Henrik Bjerregrav.

Økologisk eller konventionel produktion – tænk langsigtet

Konklusion

- En beslutning om at lægge om fra økologisk til konventionel mælkeproduktion eller ej skal ske på et gennemarbejdet og langsigtet grundlag. Det gælder også i forhold til tilbagebetaling af økologistøtte og anden støtte, som er bundet op på et økologitilsagn eller -certificering. Det kan blive dyrt at lægge tilbage til konventionel produktion alene på baggrund af de nuværende prisforhold.

Omlægning: Brug det lange lys, hvis du overvejer at lægge din økologiske mælkeproduktion om til konventionel produktion.

Arne Munk, Innovationscenter for Økologisk Landbrug, amuk@icoel.dk.

Den nuværende situation og prisforholdene gør, at nogle økologiske mælkeproducenter overvejer at lægge om til konventionel produktion. Det skyldes blandt andet driftsresultatet i 2022, hvor en høj mælkepris gav et historisk højt driftsresultat på både de økologi-

ske og konventionelle mælkebedrifter, men for første gang i mange år opnåede de konventionelle producenter et højere driftsresultat end økologerne. De foreløbige regnskabsresultater for 2022 viser et driftsresultat før ejerløn på 4,4 millioner kroner i gennemsnit for de konventionelle mælkeproducenter og knap 3,1 millioner kroner for de økologiske (se figur 1).

De stigende omkostninger til især foder og energi sætter sit tydelige præg på fremstillingsprisen på mælk. For de konventionelle bedrifter er fremstillingsprisen per kilo mælk steget med 31 øre fra 2021 til 2022, og for de økologiske bedrifter er der en stigning på hele 65 øre per kilo mælk, heraf 40 øre per kilo mælk alene på grund af stigende foderomkostninger.

Samtidig er der overskud af økologisk mælk i blandt andet Sverige og Danmark. Det har betydet, at Arla aktuelt giver sine leverandører mulighed for at opsige aftalen som økologisk leverandør med en væsentlig kortere tidsfrist end normalt, nemlig en måned i stedet for normalt 12 måneder. Der er derfor ikke umiddelbart udsigt til, at forskellen mellem

den økologiske og konventionelle mælkepris øges på kort sigt.

Brug det lange lys

Med disse udsigter føler nogle økologiske mælkeproducenter sig fristet til at lægge om til konventionel mælkeproduktion. Der er dog grund til besindelse. Det gælder ikke mindst på længere sigt.

Det kan blive en dyr beslutning at lægge tilbage til konventionel produktion alene på baggrund af de nuværende prisforhold. I de seneste 10 år (2013-2022) har de økologiske mælkeproducenter i gennemsnit tjent 160.000 kroner mere hvert år end de konventionelle kolleger (se figur 1). Og ser vi bort fra det abnorme år i 2022, og kun ser på perioden 2013-2021, har de økologiske mælkeproducenter i gennemsnit tjent 325.000 kroner mere

Fakta

- De økologiske mælkeproducenter har i de seneste 10 år i gennemsnit tjent 160.000 kroner mere hvert år end de konventionelle. Ophører den økologiske produktion inden tilsagnsperiodens udløb, udløser det et tilbagebetalingskrav af økologistøtten.

hvert år end de konventionelle kolleger. Gennemsnittallet dækker over store variationer i de enkelte år, så det er vigtigt, at beslutningen om at lægge om eller ej sker på et gennemarbejdet grundlag – og ikke alene på grundlag af den nuværende situation og prisforhold, så landmanden er klædt godt på til at tage drøftelserne med sine finansielle samarbejdspartnere.

Økonomiske konsekvenser

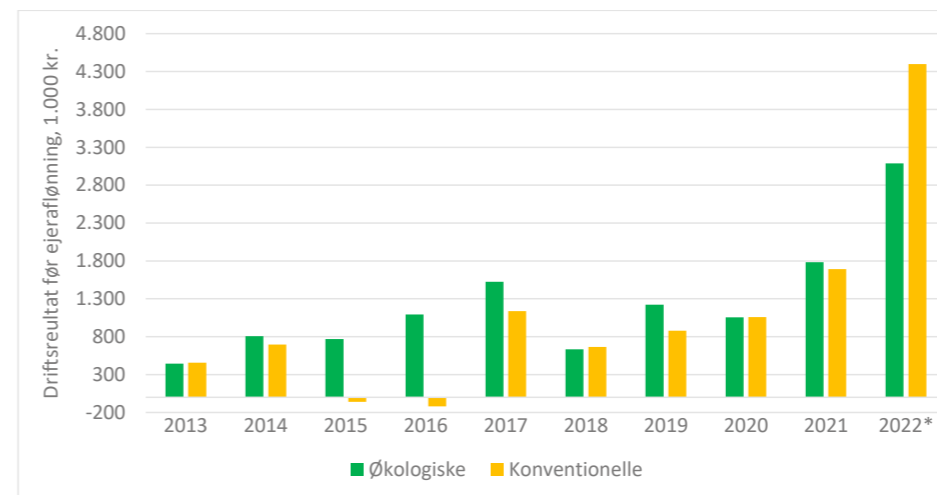
Det er også vigtigt at regne på, hvordan man er stillet i forhold til tilbagebetaling af økologistøtte, hvis ophøret af den økologiske produktion sker i tilsagnsperioden.

Tabel 1 viser de økonomiske konsekvenser for landmænd, der ophører med økologisk produktion 31. august 2023 i forhold til start og udløb af økologitilsagnet. De økonomiske konsekvenser er opgjort som tilbagebetalingskravet af økologistøtte, som landmanden vil blive mødt med, på 100 hektar. De er beregnet med eller uden omlægningstillæg, da der ikke kan fås omlægningstillæg for arealer, hvor et økologitilsagn er en forlængelse af et gammelt økologitilsagn. Det forudsættes, at der er ansøgt om økologistøtte for alle år i tilsagnsperioden, det vil sige også for 2023.

Tilbagebetalingskrav

Hvis landmanden overvejer at ophøre med den økologiske produktion, er det vigtigt også at have fokus på konsekvenser for andre tilskud, der er modtaget.

For eksempel har mange økologiske landmænd søgt om og fået tilskud til projekter under ordningen Økologisk Investeringsstøtte. Tilskuddet udgør op til 40 procent af et projekts samlede tilskudsgrundlag. Her er landmanden blandt andet forpligtet til at opretholde den økologiske produktion (certificering) i mindst tre år efter datoen for slutudbetalingen af tilskuddet. Der er krav om tilbagebetaling af hele tilskuddet, hvis landmanden ikke overholder bindingsperioden på tre år.

Figur 1. Gennemsnitligt driftsresultat for ejeraføning for økologiske og konventionelle mælkebedrifter de seneste 10 år. *) 2022 er foreløbig.

Tabel 1. Tilbagebetalingskrav for 100 ha ved ophør med økologisk produktion 31. august 2023

Tilsagn, start	Bindingsperiode	Tilsagn, udløber	Økologistøtte, år	Tilbagebetaling, år	Tilbagebetaling, kr. – eks. 100 ha	
					Uden omlægningstillæg	Med omlægningstillæg
1/09-18	5 år	31/08-22	2019-2023	Ingen**	0**	0**
1/09-19	5 år	31/08-23	2020-2024	2020-2023	348.000	588.000
1/09-20	5 år	31/08-24	2021-2025	2021-2022	261.000	501.000
1/09-21	3 år	31/08-24	2022-2024	2022-2023	174.000	414.000
1/01-23	1 år	31/12-23	2023	2023	87.000	207.000
1/01-23, nye arealer	1 år	31/12-23	2023	2023	87.000	247.000*

*) Der kan søges omlægningstillæg til nye arealer i 2023. Nyt omlægningstilskud kunne kun søges samtidig med basistilskud.

**) Hvis den økologiske produktion ophører inden tilsagnsperiodens udløb, fx 31. juli 2023, udløser det et tilbagebetalingskrav på 435.000 kr. uden omlægningstillæg og 675.000 kr. med omlægningstillæg, dvs. for alle 5 år i bindingsperioden.